

прочее, за дарения на утвари и сръдства за постройка на кула. Вѣроятно и тукъ, покрай легендитѣ, ще да е вплетена и нѣкаква историческа истина. Въ самия Зографъ ликътъ на царъ Иванъ Асѣня II е поставенъ между образитѣ на ктиторитѣ на манастира⁵⁵). Името на този владѣтель и до днесъ се споменува при всѣка служба въ манастира⁵⁶). Може да се приеме, следов., че въ края на м. априлъ 1230 г. царъ Иванъ Асѣнь II ще да е посетилъ Зографъ, като му направилъ щедри дарения. Той оставилъ на манастира златопечатникъ, който по-късно е билъ унищоженъ, можеби по заповѣдь на Стефанъ Душана, за да могатъ да се нарушатъ монастирскитѣ правдини въ полза на сръбския Хилендарски манастиръ⁵⁷). При това свое идване българскиятъ царъ посетилъ Карая, като оставилъ обща грамота за Протата, а на Лаврата на св. Атанасия далъ друга дарствена грамота. Тѣзи документи съществували още по времето, когато патр. Евтимий Търновски посетилъ светогорскитѣ обители⁵⁸). По сжщото време българскиятъ владѣтель издалъ

⁵⁵) Вж. за този образъ у проф. В. Захариевъ, Царь Иванъ Асень II покровитель на Зографския мон-рь въ Св. Гора (в. Зора, бр. 6602, отъ 22. VI. 1941 г.); Ктиторски образи на българи въ светогорскитѣ манастири (Родина, III. 3. 1941, сс. 126, 142—43, обр. 6). Образътъ е изписанъ въ 1816 г.

⁵⁶) Ср. Ивановъ, п. с., с. 539. Очевидно за царъ Иванъ Асѣня II се отнасятъ думитѣ на Паисия (п. с., с. 39): много цркви и манастири съградилъ по Болгария и в Стая гора Атонска обновилъ манастири много и приложилъ имъ села и метоси и повелелъ имъ читати по болгарски езикъ... Ср. сжщо Порф. Успенскій, Второе путешествие по святой Горѣ Аѳонской... въ годы 1858, 1859, и 1861 (М. 1880), сс. 248 сл., 255; споредъ нѣкакъв ржкописъ, той твърди, че сегашниятъ Зографски манастиръ е творение на Иванъ Асѣня II; с. 133 за ктиторскитѣ образи. — Ср. сжщия, Аѳонъ, III (СПб 1892), с. 80 сл. — Н. Карастояновъ, Краткое написание двадесять монастырей обретающихся во Стои гору Аѳонской (Солунъ 1839; трето издание Самоковъ 1846), с. 20 съобщава, че Иванъ Асѣнь II е билъ ктиторъ—обновитель на Зографския м-ръ; ср. М. Дриновъ, Съчинения, II (1911), с. 431 сл.; Б. Йоцовъ, БИБ, III. 3. 1930, с. 202; Иречекъ, Поправки, сс. 273/74.

⁵⁷) За грамота на Ст. Душана на м-ра Хилендаръ вж. у Соловьев — Мошин, п. с., с. 336 сл.

⁵⁸) Вж. указанията по-горе с. 152[6] бел. 31; ср. Ласкарисъ, п. с., с. 34 и бел. 1; Гошевъ, п. с., с. 74. Патриархъ Евтимий прекаралъ нѣколко години (следъ 1365 г.) на Св. Гора, особено въ Лавра и Зографъ; вж. П. А. Сырку, Время и жизнь патриарха Евѳимія Терновскаго (СПб 1898), с. 553 сл. Изглежда, че дарствениитѣ грамоти на Иванъ Асѣня II за Зографъ сж били вече унищожени, та затова въ своя разказъ Евтимий не ги споменува.

1365 в Зографъ